

Bevaring av verdifull natur

Grunneiermøte, Kongsvinger rådhus 10.03.2026

v/ Gunhild Lutnæs,

Enhet for naturmangfold og verneområder

Foto: Gunhild Lutnæs

Statsforvalteren i Innlandet

Formål med møtet

- Presentere arbeidet med «bevaring av verdifull natur» og orientere om områdene vi jobber med i Kongsvinger (og Grue)
- Få informasjon om lokal forhold og pågående bruk i de tre områdene.

Hva er «bevaring av verdifull natur?»

En plan for supplering av verneområder med naturtyper som er dårlig representert i eksisterende verneområder.

Spesielt viktig for naturtypene:

- Kulturlandskap
- Åpent lavland
- Ferskvannsområder
- Våtmark

Bakgrunn:

Mål:

- Vernet skal sikre naturtyper og økosystemer som i dag er svakt representert.
- Ta vare på variasjonsbredden av naturtyper og landskap
- Ta vare på trua natur
- Bevare større, intakte økosystemer

Forankring:

- Meld. St. 14 (2015–2016) *Natur for livet*
- Meld. St. 35 (2023–2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold*

Naturfaglige evalueringer:

- NINA rapport 535 (2010) - Naturfaglige evalueringer av norske verneområder
- NINA rapport 888 (2012) - Naturfaglige evalueringer av norske verneområder
- NINA rapport 1666 (2019) – Effekter av supplerende vern på verneområdenes funksjon som økologisk nettverk og toleranse for klimaendringer

Det presiseres at skog **ikke** skal tas med i denne prosessen, det skal fortsatt følge Frivillig vern-sporet.

Kriterier for valg av områder

I utvelgelsen av aktuelle områder for vern benyttet Statsforvalteren de fire kriteriene som Miljødirektoratet har lagt til grunn for arbeidet:

- **Representativitet**
- **Truethet**
- **Robusthet**
- **Økologiske nettverk**

Spesielt for Innlandet

Myr, våtmark, tjern og innsjøer utgjør størstedelen av de aktuelle områdene på kandidatlista for vern i Innlandet.

Lista for Innlandet består av ca. 150 områder hvorav det pr. nå jobbes med 24 områder spredt i hele fylket, herunder Merramyra, Dalermyra og Nesmyra.

Våtmark er den naturtypen som forsvinner hurtigst i verden. Globalt har 64 prosent av verdens våtmarker forsvunnet siden 1900, og det er få tegn på at denne negative utviklingen har bremset opp. Arealbruksendringer er den største trusselen mot det biologiske mangfoldet.

Forside / ... / 2025 / November 2025 / Fire av ti våtmarksfuglar er trua av menneske

Fire av ti våtmarksfuglar er trua av menneske

Bruk av naturressursar, utbygging og landbruk er dei største truslane for trekkfugl som er avhengige av våtmark, viser ein ny FN-rapport.

Publisert 14.11.2025

Ts.: Vade fuglen storspove hekkar i Noreg, og er ein av artane med eigen handlingsplan under Vannfuglavtalen. Th.: Dens nære slektning smalnebbspoven vart nyleg erklært utdødd, som den første kjende globale utryddinga av ein tidlegare utbreidd trekkfuglart med leveområde i Europa, Nord-Afrika og Vest-Asia. Den var utstilt på partsmøtet i Vannfuglavtalen (AEWA) denne veka. | Foto: Bård Brodesen/Jo Anders Auran

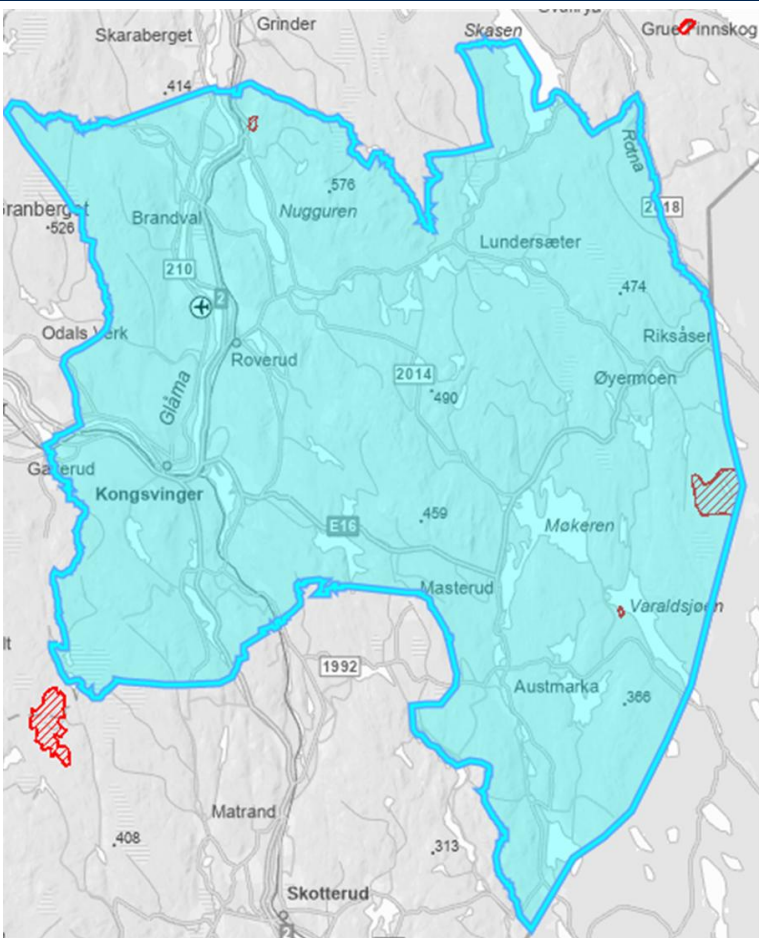

Hva har skjedd så langt?

- 2019: Innsending av liste til Miljødirektoratet med 150 aktuelle områder for vern i Innlandet
Basert på kriteriene for «Bevaring av verdifull natur»
Både nye områder og utvidelse av eksisterende
- Fra 2023: Møter med flere kommuner, dialog med mange grunneiere.
- 2023-2025: Kartlegging av områder
- Per mars 2026: Jobbet med 24 områder som er i prosess
Vedtatt 3 nye verneområder i Innlandet, etter ordningen «bevaring av verdifull natur»

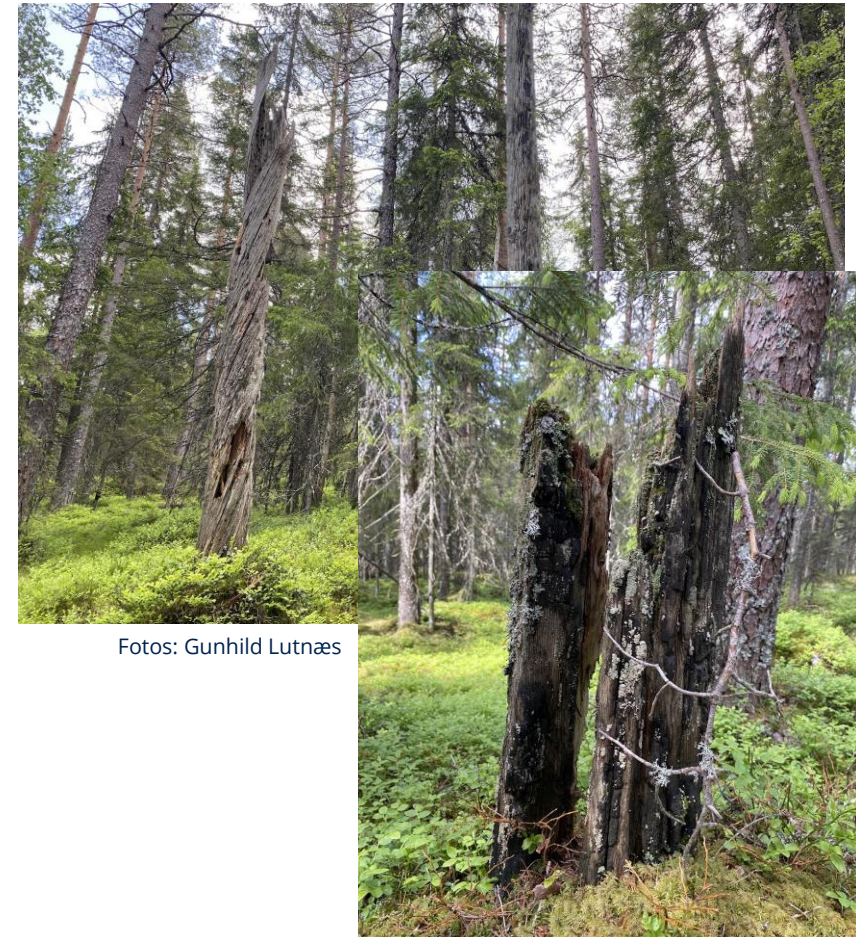

Status for naturvern i Kongsvinger

Eksisterende verneområder:

Navn	Formål	Areal (daa)
Holmby naturreservat	Skog	85
Særkilampi naturreservat	Skog	4785,1
Vålerberget naturreservat	Skog	220,1

Fotos: Gunhild Lutnæs

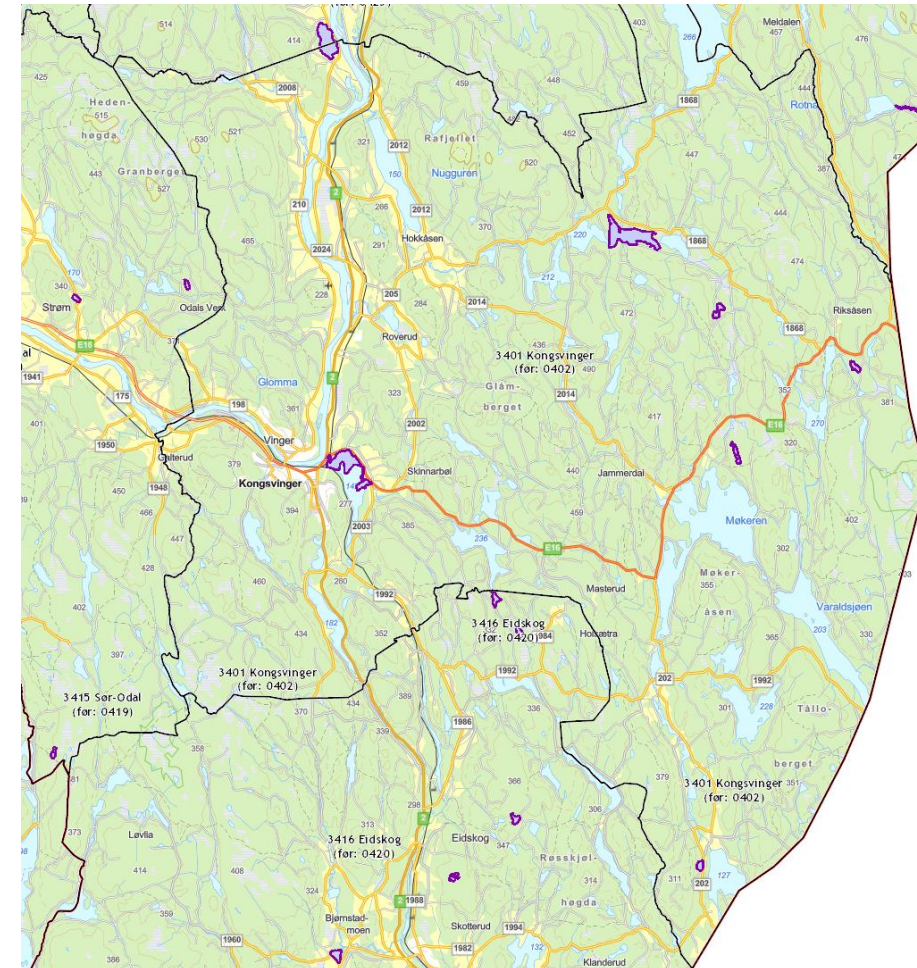
Kandidatområder for vern i Kongsvinger

- Innsjø, deltaområde med mosaikk av flomskogsmark, kalkrik helofyttsump, rik gårorsump, rik sandfuruskog, semi-naturlig eng og åpen flomfastmark:

Vingersjøen	Kongsvinger (Hedmark)
-------------	-----------------------

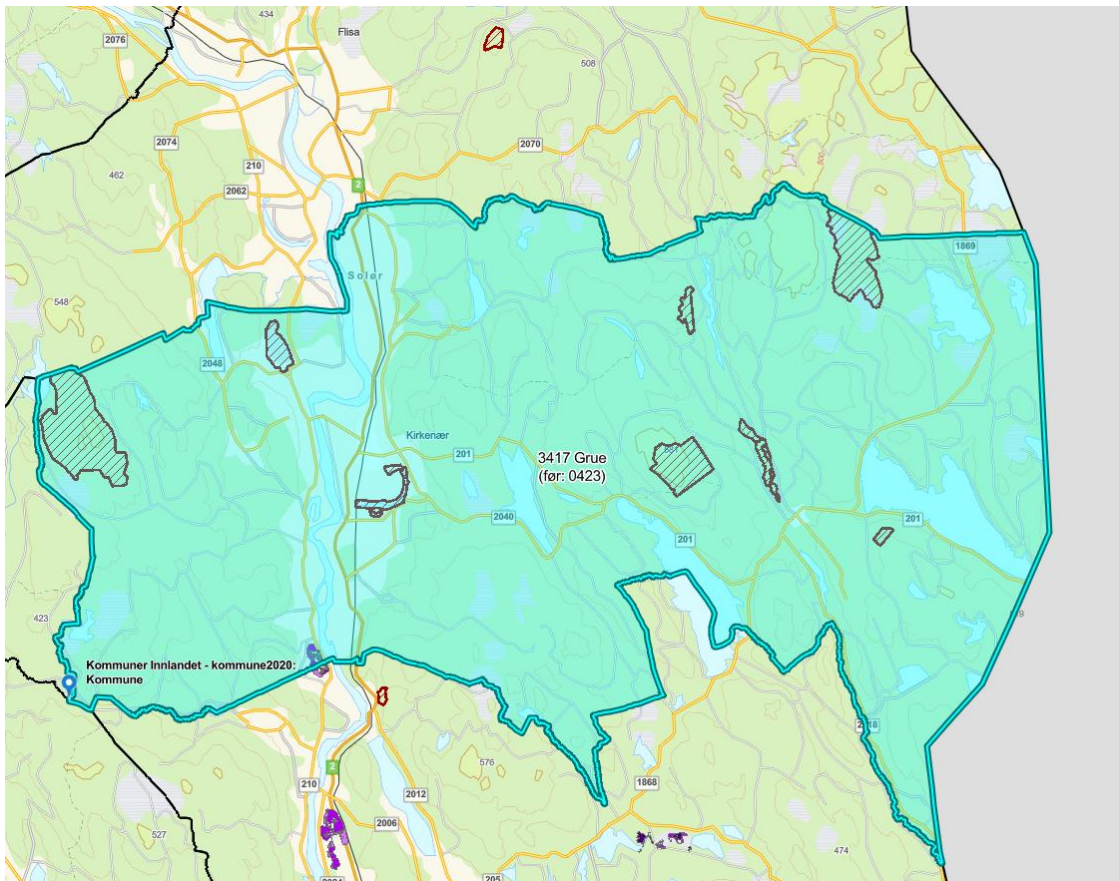
- Intakte lavlandsmyrer i Innlandet:

Nesmyra	Kongsvinger og Grue (Hedmark)
Merramyra	Kongsvinger (Hedmark)
Dalermyra	Kongsvinger (Hedmark)
Lomtjennsmyra og Veslesjøen	Kongsvinger (Hedmark)

Status for naturvern i Grue

Eksisterende verneområder:

Navn	Formål	Areal (daa)
Gardsjøen naturreservat	Våtmark	1218
Maliskjæra naturreservat	Skog	800
Mikkelsberget naturreservat	Skog	11266
Rotnedalen naturreservat	Kvartærgeologi	563
Rønnåsmyra naturreservat	Våtmark	1595
Skasberget naturreservat	Skog	4179
Vestre Lukashaugen og Bornoberget naturreservat	Skog	6411
Viertjenna naturreservat	Skog	757
Vålberget naturreservat	Skog	342

Kandidatområder:

Evja	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti.
Heggertjennet	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti.
Nøklevassåa	Viktige bekke drag

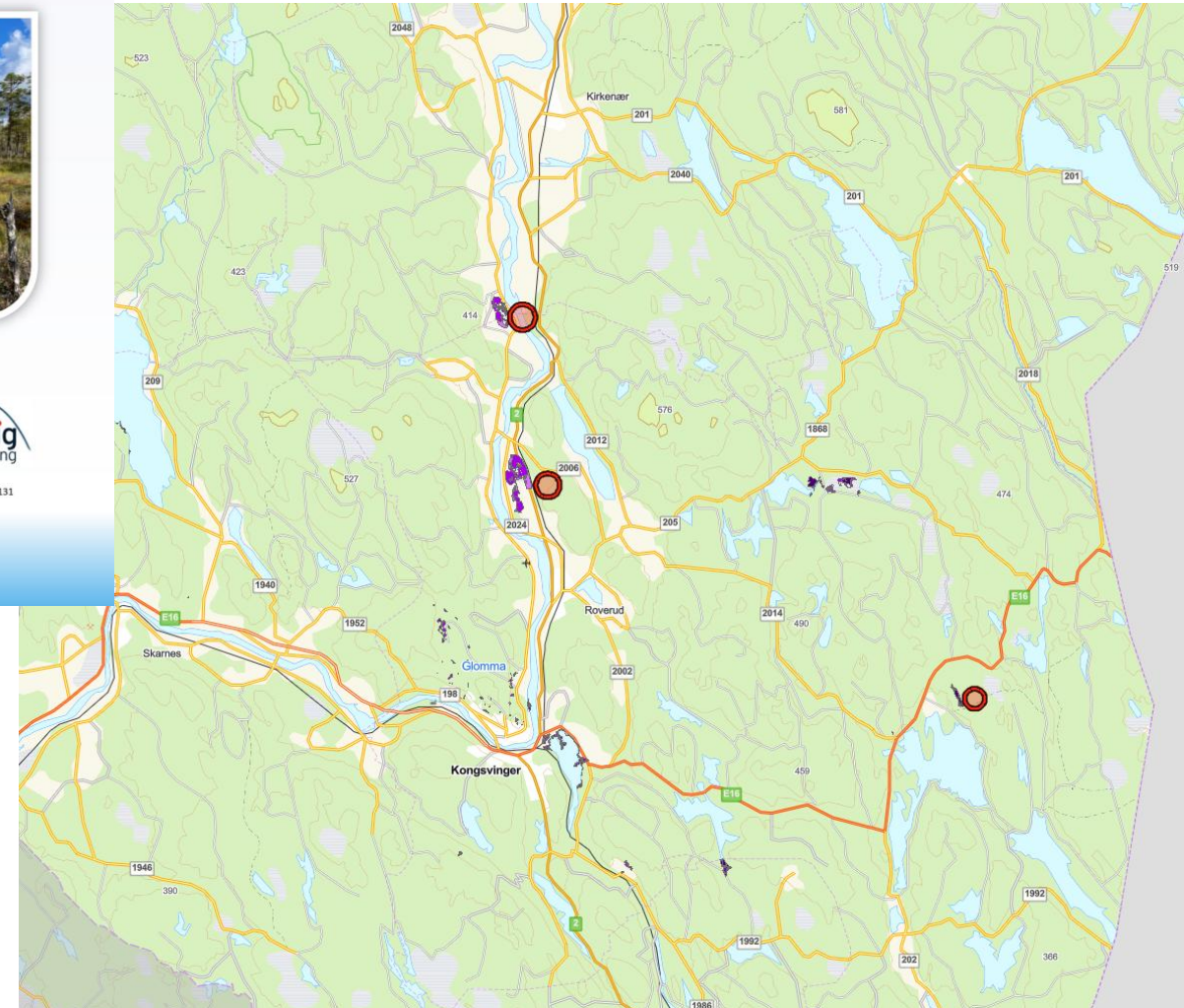
A photograph showing a wide, open field of dry, yellowish-brown grass and low-lying vegetation. In the background, a dense line of green trees stretches across the horizon under a grey, overcast sky. The image is framed by a white border with rounded corners.

Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2024-137

Miljøfaglig
Utredning

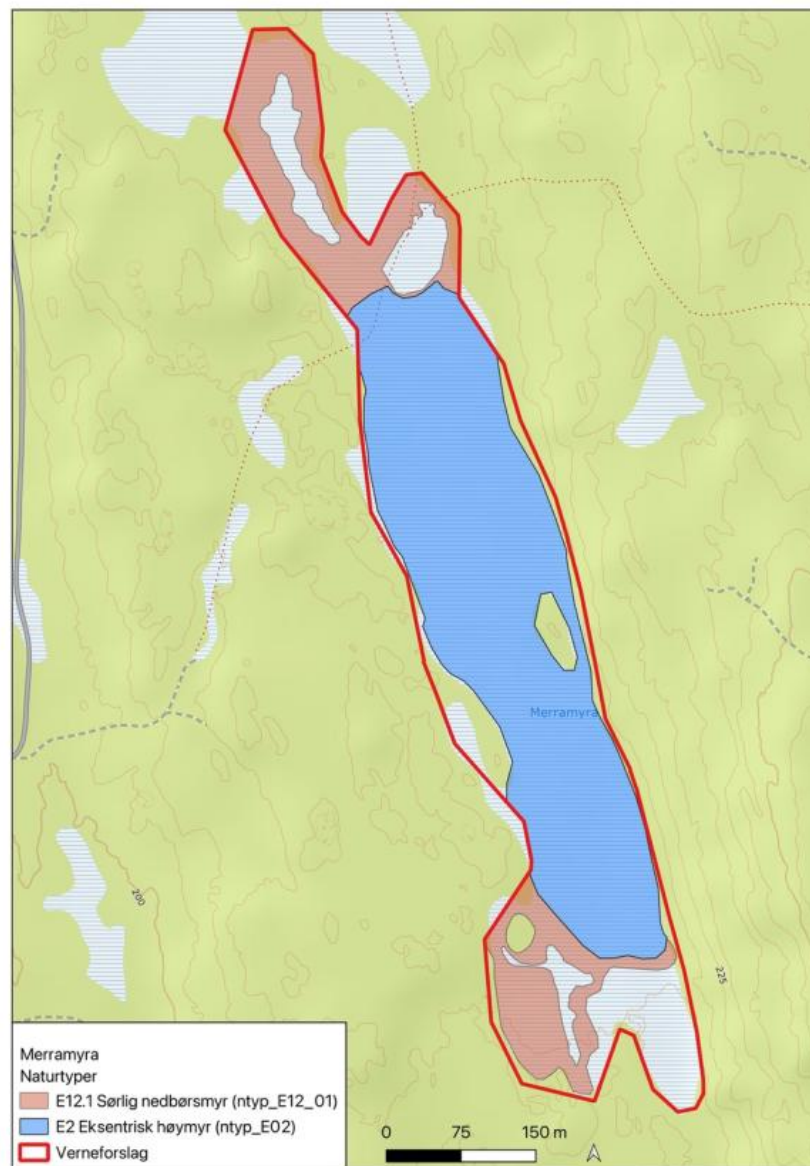
Rapport MU2024-131

Merramyra

Fotos: Gunhild Lutnæs

Det kartlagte områdets viktigste naturverdier er knyttet til det store intakte myrpartiet som preger området, hvor en intakt konsentrisk planmyr utgjør den største andelen. Denne er flankert av to sørlige nedbørsmyrer, én i nord og én i sør. Det er også utfigureret en gammel fattig sumpskog i sørvest. Det er lite til ingen slitasje på myra og ingen øvrige inngrep eller forstyrrelser, med unntak av et gjenlagt snøscooter-drag til løypepreparering (Se Figur. 7). Det finnes spredt eldre trær av gran og furu på myra, hvorav de fleste er vekstbegrenset og småvokste. Et større parti med gammel normalskog finnes i sør, hovedsakelig representert som gammel fattig sumpskog.

Det finnes partier markert som eldre skog rundt myra, utenfor prosjektområdet (NIBIO 2024), i nord, vest og sørøst. Partier med spredte brannstubber og stående/liggende død ved av variert dimensjon ble observert i et mindre parti inntil myra, men utenfor prosjektområdet i sørøst. Å ha eldre skog tett på området vil kunne øke dets naturverdier. Da disse partiene ikke inngår i prosjektområdet er de ikke undersøkt, eller inkludert i verddivurderingen.

Floraen generelt er ordinær, men finnmarkspors utgjør et mindre vanlig innslag.

For naturtyper, med en intakt eksentrisk høymyr, to sørlige nedbørsmyrer og en gammel fattig sumpskog, alle med god tilstand, vurderes Merramyra å ha svært stor verdi.

Eksentrisk høymyr er rødlistet som sterkt truet. At det finnes en intakt forekomst av denne utformingen innenfor utredningsområdet, veier tungt i denne vurderingen. Så mye som 80 % av eksentriske høymyrer i Norge i dag er antatt å ha en form for inngrep (Artsdatabanken 2018). Sørlig nedbørsmyr er også en rødlistet naturtype i kategori nær truet. Gammel fattig sumpskog er ikke en rødlistet naturtype, men er en naturtype med sentral økosystemfunksjon.

Utsnitt av jordvannsmyra i nord.
Foto: Knut Hessen

Fra vestsiden av den konsentriske høymyra, i retning nord. Foto: Knut Hessen

Kratt med Finnmarskpors nær kantskogen på nedbørsmyra i sørvest. Mindre vanlig art.
Foto: Knut Hessen

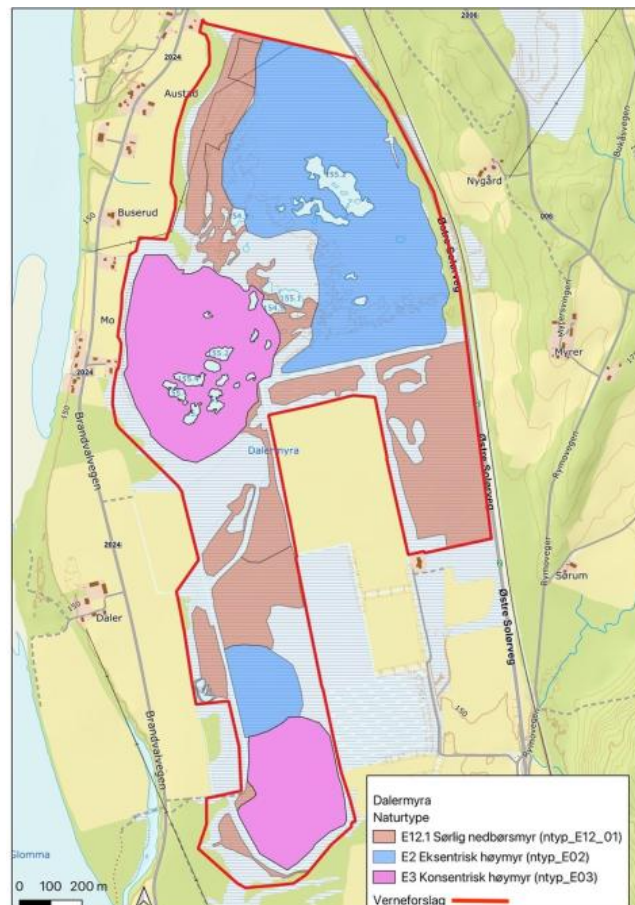
Brannpåvirket, eldre skog i sørøst, utenfor prosjektområdet.
Foto: Knut Hessen

Dalermyra

Fotos: Gunhild Lutnæs

Naturmangfold:

- Stort, sammenhengende myrkompleks med mange myrmassiv. Veksling av jordvannsmyr og nedbørsmyr.
- Eksentrisk høgmyr dominerer, men også mye konsentrisk høgmyr (sterkt trua naturtyper) og særlig nedbørsmyr (nært truet).
- Variasjon av myrtyper, myrtertjern, tuestrenger, mattehøljer osv. Mest intakt på midten, mer påvirket mot kantene.
- Omfattende grøfting i store deler av utredningsområdet, og påvirket av jernbane, vei, grøfting, torvuttak. Restaurering anbefales.
- Saktevekstende eldre furutrær med kelotrær, potensiale for rødlistede lavarter

Viktig hekkeområde for rødlistet våtmarksfugl:

Kritisk trua: Hettemåke, vipe

Trua: Storspove

Sårbar: Fiskemåke, horndykker, vaktel, hønsehauk, gulspurv

Nær trua: Gjøk, lerkfalk, heilo, sanglerke, svømmesnipe, tårnseiler

+ trane, sangsvane, kanadagås, stokkand, krikkand, kvinand, toppand, smålom, rugde, grønnstilk, gluttsnipe, gulerle, heipiplerke, sivspurv, orrfugl, hornugle, jordugle

Intakt jordvannsmyr sentralt i den nordre, eksentriske høymyra. Foto: Knut Hessen

Ett av flere myrtjern i både den eksentriske og konsentrisk høymyra, nord i området. Foto: Knut Hessen

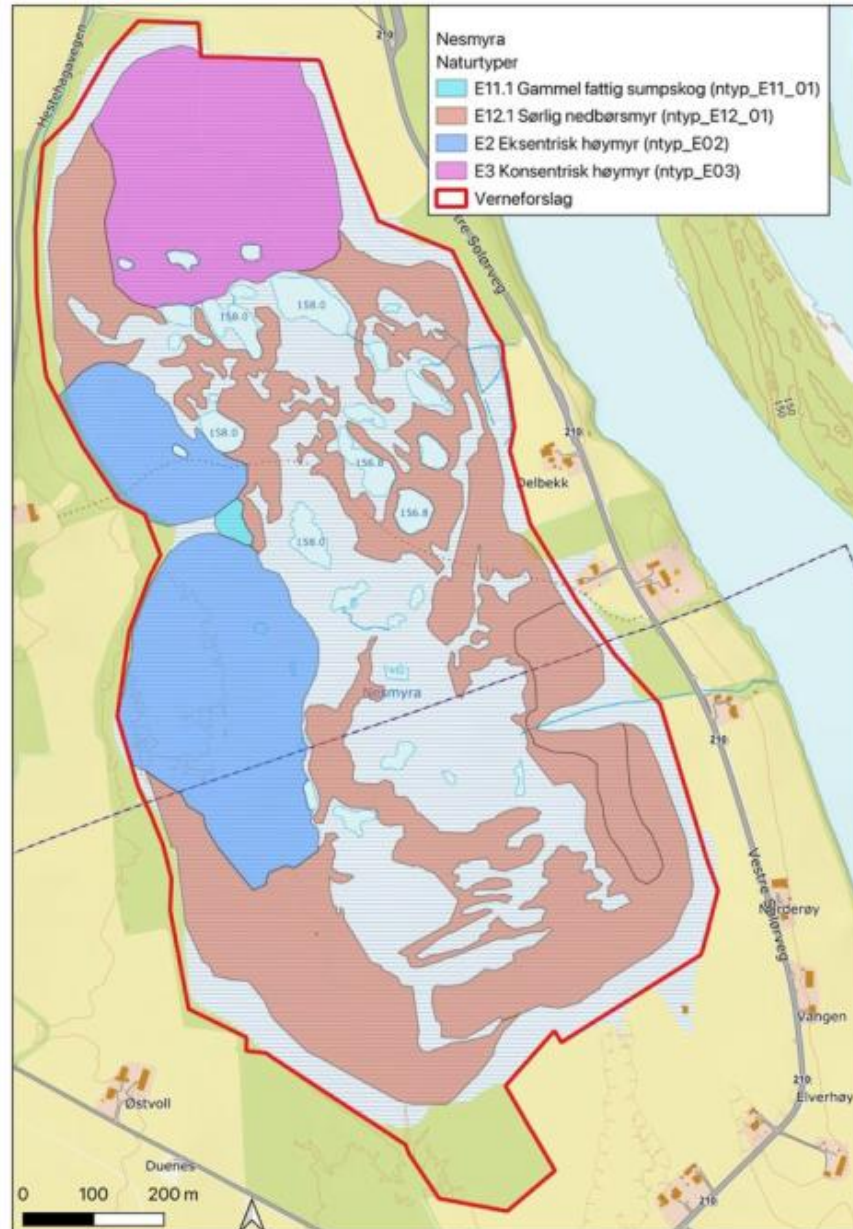

Effektivt drenerende vanngrøft i sørvestre del. Foto: Knut Hessen

Saktevoksende eldre furutrær og stående død furu med kelo-preg. Rødlistet lav? Foto: Knut Hessen

Nesmyra

Kartlagte naturtyper etter Miljødirektoratets instruks

Naturmangfold:

Høgmyrkompleks med ulike myrtyper. En større og en mindre eksentrisk høgmyr, en større konsentrisk høgmyr, og omkringliggende sørlige nedbørsmyrer, skiller dette myrpartiet seg ut.

Preget av grøfting og torvuttak, særlig langs kantene, og fravær av rødlistede arter trekker noe ned.

Noen gamle, saktevoksende furutrær spredt i nedbørsmyra, også noen med kelo-preg.

Samlet vurderes området å ha stor verdi.

Jordvannsmyr flate og myrkant sentralt i området.
Foto: Knut Hessen

Jordvannsmyr med større samling stående døde furutrær. Sør i området.
Foto: Knut Hessen

Intakt jordvannsmyr, omkranset av nedbørsmyr. Sør.
Foto: Knut Hessen

Dyp, effektiv drenerende grøft mot dyrket mark i nord.
Foto: Knut Hessen

Prosess for arbeidet med bevaring av verdifull natur

Foto: Gunhild Lutnæs

- 1) Oppstartsmelding. Innspill om bl.a. brukerinteresser.
- 2) Verneforslag utarbeides av Statsforvalteren. Med utkast til vernekategori, avgrensning, og verneforskrift ut fra formålet med vernet. Kvalitetssikres av Miljødirektoratet.
- 3) Høring av verneforslaget.
- 4) Faglig tilrådning utarbeides av Statsforvalteren. Høringsinnspillene sammenstilles og svares ut. Eventuelle endringer i verneforslaget. Faglig tilrådning sendes Miljødirektoratet.
- 5) Miljødirektoratet vurderer tilrådommen, sendes innstilling til Klima- og miljødepartementet.
- 6) Klima- og miljødepartementet samordner tilrådommen med andre aktuelle departementer og forbereder saken for behandling i regjeringa.
- 7) Vernevedtak av Kongen i statsråd gjennom kongelig resolusjon.

Hva vi ønsker innspill om

- Vi ønsker blant annet å motta informasjon om lokale forhold og pågående bruk av området. Dette for å avdekke spesielle behov knyttet til vernebestemmelsene.
- Statsforvalteren er foreløpig lite kjent med brukerinteresser innenfor de kartlagte områdene

Løpende dialog

- ❖ Grunneiere, kommunen med flere kan i løpet av hele prosessen komme med innspill til Statsforvalteren i Innlandet, ta kontakt etter behov både under innspillsrunden til oppstartsmeldingen og høring av verneplanene. Vi ønsker så mange konkrete innspill som mulig, gjerne med kart og/eller bilder.
- ❖ Dersom det blir behov for møter rundt konkrete temaer eller problemstillinger i løpet av prosessen, så si ifra til oss.
- ❖ Når oppstartsmeldingen går ut, så vil det bli mulig å zoome inn på foreslåtte vernegrense på nett (Naturbase: [Naturbase: Natur og miljø på kart - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no/naturbase/natur-og-miljo-pa-kart)).
- ❖ Eksempel på en høring: [Høring – Bevaring av verdifull natur - Utvidelse av Fokstummyra naturreservat | Statsforvalteren i Innlandet](#)
- ❖ Kontaktopplysninger til saksbehandler:
E-post: gunhild.lutnas@statsforvalteren.no
Tlf.: 61 26 60 20

Takk for oppmerksomheten

